"רעכט אויף ארבעט"

פון דר. יצחק שפירא

זינט די פוילישע רעגירונגען האָבן אָנגעהויבן זייער פאַרניכטונגס ארבעט קעגן דער אידישער באַפעלקערונג אויף אַן אופן, וואָס רואיגירט ניט בלויז דעם אידישן סוחר און קרעמער, נאָר אויך דעם אידישן בעל־מלאכה און ארבעטער, ברייגנען אונז די אידיש־פוילישע צווי־טונגען, ובפרט די אידישע ארבעטער צווי־טונגען, כסדר׳דיקע ידיעות וועגן אַ קאָמף וואָס ווערט אָנגעפירט אונטער דער לאָזונג: "רעכט אויף ארבעט".

אויב מען האָט ביז פאַר אַ צייט צוריק געמיינט, אַז די עקאָנאָמישע אומזיכערקייט פון דער אידישער באַפעלקערונג נעמט זיך בעיקר פון דער דיספּראָפּאָרציע צווישן פּראָדוקטיווער ארבעט און אומפּראָדוקטיווער בארופן; און אויב מען האָט געגלויבט, אַז די איינציקע רפואה ליגט אין דער פּראָדוקטיווירונג אַן דער פּראָלעטאַריזירונג פון די אידישע מאַסן, טאָ ווייזן זיך איצט ארויס, אַז אויך די דאָזיקע רפואה ברייגנט נאָך ניט אומעטום די פולע ישועה. אחוץ רוסלאַנד און ארץ־ישראל זעען מיר כמעט אומעטום, אַז די פּאָזיציע פון׳ם פּראָדוקטיון אידישע ארבעטער איז מיט אַ האָר ניט זיכערער פאַר דער פּאָזיציע פון׳ם אידישן קרעמער. די זעלבע האַנט וואָס ווארפט ארויס דעם אומפּראָדוקטיון אידישן קרעמער פון זיין קרעמער־פּראָפעסיע און ניט זי איבער דעם אומפּראָדוקטיון פוילישן קרעמער, אָט די זעלבע האַנט רויבט אויך אוועק דעם ארבעטער־פּלאַץ פון׳ם פּראָדוקטיון אידישן ארבעטער און זעצט אויף זיין אָרט אוועק אַ פוילישן, אָפטמאָל אפילו ווייניקער פּראָדוקטיון ארבעטער. אַזוי האָט מען, למשל, ביי דער פאַרשטאַטלאַכונג פון די טאַבאַק פאַבריקן ארויסגעוואָרפן אויף דער נאָס די אידישע ארבעטער, וואָס זיינען ביי דער דאָזיקער ארבעט געווען באַשעפטיקט צענדליקער יאָרן, אַלע הויך קוואַליפיצירטע ארבעטער, און אויף זייער אָרט זיינען אויעקגעזעצט געוואָרן פוילישע, וואָס האָבן אין דער טאַבאַק אויסארבעטונג ניט געהאַט די מינדסטע דערפאַרונגען.

דאָס "רעכט אויף ארבעט" פונם לכל הדעות כשר׳ן אידישן האַראַפּאַשניק איז בכן ניט הייליקער און זיכערער איידער דאָס רעכט אויף עקזיסטענץ פונם, ווי מען זאָגט, אומפּראָדוקטיון און פּאַראַזיטישן פאַרמיטלער און קרעמער.

און אָט די ביידע דערשיינונגען באַלייכטן זיך עקזיסטענץ אויף אַ זייער בולט׳ן און כאַראַקטעריסטישן אופן.

לגבי דעם צוואַמענברוך פונם אידישן האַנדלס קלאַס האָט מען נאָך פריער געקאָנט זאָגן, אַז ס׳האַנדלט זיך דאָ בלויז וועגן רייַן עקאָנאָמישע פּראָצעסן; וועגן אַ נאַטירלאַכער ארויסשטויסונג פון אַ ווירטשאַפטלאַך אומנויטיק געוואָרענע עלעמענט. מען האָט אפילו געקאָנט פאַרמאַכן די אויגן פאַר אַזאַ פאַקט, וואָס אין דער זעלבער צייט בויט זיך אויפ׳ן אָרט פונם ארויסגעשטויסענעם אידישן האַנדלס קלאַס אַן אייגענער פוילישער, די געשריי־יען וועגן אַנטעסעמיטיזם און באַוואוסטזיניקער אויסראַטונג פונ׳ם גאַנצן אידישן כלל האָט מען לייכט געקאָנט דיסקרעדיטירן אָדער ווי אַ קרעמערישן מאַנעווער פון פּאַראַזיטישע סוחרים׳לאַך, וואָס ווילן ניט וויסן פון קיין עקאָנאָמישע געזעצן און וואָס די ווייכע קרעמערישע בלאָטע איז זיי ליבער פון דער האַרטער אָבער רעטנדער ארבעט אַלס גערייניגטלאַכע פּראָלעטאַריער, אָדער ווי אַ ציוניסטישע מאַכערייקע, וואָס נוצט אויס דעם אַנטיסעמיטיזם ווי אַ ווינט פאַר אירע זעגלען.

קומט איצט די ווירקלאַכקייט, די ווירקלאַכקייט דוקא פונ׳ם אידישן ארבעטער, און באַווייזט בולט׳ער ווי אַלע טעאָריעס, אַז אין דער פאַרניכטונג פונם פוילישן אידנטום זיינען נאַציאָנאַלע ראַסן מאָמענטן אין אַ פיל גרעסערער מאָס באַטייליקט איידער די שווארצזעערישעסטע ציוניסטן האָבן געוואָגט צו באַהויפּטן.

און פון דער אַנדערער זייט: אויב די קאַפּיטאַליסטישע פוילישע מלוכה פירט אַן אומברחמנות׳דיקן פאַרניכטונגס־קאַמף קעגן דעם קלאַסן־נאַענטן אידישן ביירגערטום, אַ קלאַסן־שונא אַז זי וועט זיך ניט אָפּזאָגן פון אויסצוואַרצלען דעם קלאַסן־פרעמדן אידישן בעל־מלאכה און ארבעטער.

דער קאַמף, וועלכן עס פירט איצט די אידישע ארבעטערשאַפט אין פוילן, איז דערפאַר ניט דאָס זעלבע וואָס דער קאַמף פונם פוילישן ארבעטער. אויב דער לעצטער קעגן ארבעטסלאָזיקייט און פאַר בעסערע באַדינגונגען, אַזוי קעמפט דער אידישער ארבעטער אַ חוץ דעם נאָך פאַר זיין רעכט אויף ארבעט אַלס אַ אידישער ארבעטער. און דאָס לעצטע פּראָבלעם איז פאַר אים נאָך ברענענדיקער און וויטאַגדיקער איידער דאָס ערשטע. ווייל אויף אָט דעם שטח געפינט ער זיך ניט אין איין שורה מיטן פוילישן ארבעטער, נאָר, אויב מען וויל, אפילו אין שטילן קאַמף קעגן אים; ער קעמפט דאָך פאַקטיש אַזוי ווי אַלע אידישע ארבעטער פון אַ חלק אין דער ארבעט.

דער "בונד" זוכט אפילו דעם דאָזיקן פאַקט צו פאַרמאַסקירן דאַדורך, וואָס ער פירט דעם קאַמף אונטער דעם אַלגעמיינעם לאָזונג פון "רעכט אויף ארבעט" — דער זעלבער לאָזונג פון די פוילישע ארבעטסלאָזע דעמאָנסטראַנטן — אָבער דאָס ענדערט זייער ווייניק די ווירקלאַכע סיטואַציע. אין די פאַקטישע פאַרהאַנדלונגען און ארויסטרעטונגען מוז אויף דער בונד ריידן קלאָרע דבורים און דאָ רופט ער טאַקע דאָס קינט ביים ריכטיק נאָמען.

ער פּראָטעסטירט דאַקעגן, וואָס אין די מלוכה׳שע אונטערנעמונגען נעמט מען אַן נאָר פוילישע און ניט קיין אידישע ארבעטער. ער שרייט געוואַלט, וואָס מען ווארפט ארויס אידן פון די פאַבריקן און אויף זייער אָרט זעצט מען אוועק פוילן. — בקצור, די ארבעט פונ׳ם בונד איז פאַקטיש אַן אָרגאַנישער טייל פון דער נעם "נאַציאָנאַליסטישן" קאַמף, וואָס דאָס אידישע ביירגערטום אין פוילן פירט אַן פאַר זיין אַלגעמיינער זעלבסטדערהאַלטונג.

* * *

דאָס עקאָנאָמישע פּראָבלעם פון די אידן אין פוילן, און אויף אין די אַנדערע לענדער פון אידישע מאַסן ישובים, נעמט אַזוי אָרום אין די לעצטע יאָרן אַן אַ נייע וועגנונג. ס׳איז ניט מער בלויז אַ פּראָבלעם פון אָפּגעשטאַנענע און אַרבערגעלעבטע ווירטשאַפטספאָרמען, וואָס קאָן געלייזן ווערן דורך אומשיכטונג און פּראָלעטאַריזירונג, נאָר אַ פּראָבלעם פון דער עקזיסטענץ אַלס אַ ידען איבערהויפּט.

דערמיט ווילן מיר באַין אופן ניט זאָגן, אַז ס׳האַנדלט זיך בלויז וועגן אַן אייגענער עקאָנאָמישן פּראָבלעם, אָדער בלויז וועגן אַ פּראָבלעם פון ראַסנקעגנערשאַפט, בפרט ווען ניט. מיר זעען קלאָר, אַז אין ביידע פאַלן, סיי אין דער לאַגע פונ׳ם אידישן ביירגערטום, און סיי אינם פאַל פונם אידישן פּראָלעטאַריער, וואָס מוז קעמפן פאַר זיין רעכט אויף ארבעט. האָבן מיר אין דער ערשטער ליניע צו טאָן מיט עקאָנאָמישע פראַגעס.

דער אַנטיסעמיטיזם אין פוילן וואָלט זיכער ניט דערגאַנגען צו אַזעלכע דראַסטישע מיטלען קעגן דעם אידישן מיטל־קלאַס, ווען הינטער די פּליצעס פונ׳ם אידישן קרעמער און סוחר וואָלטן ניט געשטאַנען מיליאָנען פוילן, וואָס ווערן געשטויסן צו די דאָזיקע בארופן. און פונקט אַזוי וואָלט אויך דער אידישער ארבעטער ניט אַרויסגעשטויסן געוואָרן פון זיינע שוין פאַרנומענע ארבעטס־פּלעצער, ווען פוילן וואָלט ניט געלייגן פון קיין פערמאַנענטער ארבעטסלאָזיקייט.

דאָס אינדוסטריע וואָלט פאַרלאַנגט אַלץ נייע ארבעטס־הענט. אפילו מיט׳ן אַנטיסעמיטיזם וואָלטן אידישע ארבעטער זיך געקאָנט דורכזעצן דעם צונאַנג צו די מלוכה׳שע אונטערנעמונגען און צו עפנטלאַכע ארבעטן. אויף די פּריוואַטע פאַבריקן וואָלטן זיי ניט ארויסגעשטויסן געוואָרן, כאָטש די פאַבריקאַנטן, די אידישע ווי די גויאישע, האָבן ספּעציעל פיינט דעם אידישן ארבעטער: צוליב זיין אויפגעוועקטקייט, רעוואָלוציאָנערישקייט און באַוואוסטזיניקייט.

איז אָבער די מעשה אַזוי, אַז אויף ביידע געביטן, סיי אין די מיטל־קלאַס פּראָפעסיעס, און סיי אין דער אינדוסטריע, הערשט ניט קיין דוחק אין ארבעטס הענט, נאָר דוקא אַ פערמאַנענטער און אַלץ וואַקסנדער דוחק אין ארבעטס־מעגלאַכקייטן — און דאָ ווערט שוין דער אַנטיסעמיטיזם אַ מורא׳דיקער פאַקטאָר. וואָלטן די אידן אין פוילן געווען ווירקלאַכע פוילן, דאַן וואָלט זיך דער אומפאַרמיידלאַכער עקאָנאָמישער קאַמף, וועלכער איז אַ רעוואָלטאַט פון די עקאָנאָמישע סתירות אינם קאַפּיטאַליסטישן סיסטעם, אָפּגעשפּילט אויף דער ריינער ליניע פון קלאַסן און גוירטשאַפטסגעביטן און, אויפן שטח פון יעדן ווירטשאַפטסצווייג באַזונדער, צווישן יחיד און יחיד לויט יעדערנס אינדיווידועלער קאַמפּפעאיקייט. זיינען אָבער די פוילישע אידן ניט קיין פוילן, נאָר אידן, און דעם אירנס צד שכנגד האָט אַזוי אָרום אויף זיין זייט אַזאַ וויכטיקן כלי־זין ווי ראַסן־שנאה און נאַציאָנאַלע סענטימענטן, דאַן איז שוין לכתחילה קלאָר קלאָר אויף וואָסערע לינען עס מוז זיך אָפּשפּילן דער קאַמף און אויף וועמענס זייט עס וועט אויספאַלן דער נצחון — ובפרט נאָך ווען אינם דינסט פונם צווייטן צד געפינט זיך דער מלוכה־אַפּאַראַט און די נאַנצע עפנטלאַכע מיינונג.

אינם קאַמף פאַר זיין "רעכט אויף ארבעט" איז בכן דער אידישער ארבעטער ניט אויף קיין האָר אין אַ בעסערער לאַגע איידער דער אידישער קרעמער און סוחר אין׳ם קאַמף פאַר זייערע קרעמער־און־סוחר־עקזיסטענצן. דאָס איז געוויס אַ זייער טרויעריקע קאָנסטאַטירונג — און נאָך מער ווען מיר זיינען אַזוי לאַנג געוואוינט געוואָרן צו דענקען, אַז די רעטונג פונם פּוילישן אידנטום ליגט, אַזוי ווי אין אַלע אַנדערע רעגערונגען, אין זיין אומשיכטונג און פּראָדוקטיווירונג — אָבער דאָס מאַכט די דאָזיקע קאָנסטאַטירונג ניט ווייניקער אמת׳דיק.

וואו־זשע איז דער אויסוועג? קיין ספק ניט, אַז די אידן אין פוילן וועלן מוזן פאַרזעען זייער קאַמף קעגן די צעשטערעדנדיקע כחות, וואָס שטרעבן באַוואוסטזיניק דערצו, אַז די קרבנות פון דער אומפאַרמיידלאַכער ווירטשאַפטלאַכונג צערעדערונג זאָלן זיך רעקרוטירן בלויז פונם אידישן צד. מאָראַליש איז דאָס רעכט געוויס אויף דער אידישער זייט, אָבער בלויז ליידער בלויז מאָראַליש. ווירטשאַפטלאַך איז די לאַגע אַזאַ, אַז דערפאָלגרייך וואָלט דער אידישער צד געקאָנט נאָר דאַן, ווען די סאַנירונג פון דער פוילישער ווירטשאַפט וואָלט זיך איינגעבן אויף אַזוי ווייט, אַז ס׳זאָל מעגלאַך זיין אַ ר י־נ ב ו נ ג ס ל אַ נ ז ע איינאַרדנונג פון אַלע באַפעלקערונגס טיילן אין דער ווירטשאַפט און אינדוסטריע. היות אָבער ווי אַזאַ מין סאַנאַציע איז גראָד אין הפוך צו די אַנטוויקלונגס טענדענצן פון דער היינטיקער קאַפּיטאַליסטישער ווירטשאַפט און אַזוי־ווי מען מעג זיך אָפּילו ריכטן, אַז מיט דער ווייטערדיקער אַנטוויקלונג פון טעכניק און אינדוסטריע וועלן די איצטיקע קריזיסן נאָך מער פאַרשאַרפט ווערן, דאַן ווערט שוין אויך ממילא קלאָר, ווי גרויס עס וואָלט געמוזט זיין אונזער בטחון, כדי ניט איינצוועזען די אַטאָמישקייט פון אַ מענלאַכן דערפאָלג.

—(:-:)—

ביישטייערונגען

חשוב׳ע רעדאַקציע פון "דאָס אידישע וואָרט": —

ביילעגנד געפינט איר אַ טשעק פאַר דער סומע פון $25, וועלכע איר זייט געבעטן עס איבערצוגעבן אין די פאָלגנדע פּלעצער. פינף דאָלאַר פאַר׳ן בית יתומים; פינף דאָלאַר פאַר׳ן מושב זקנים; פינף דאָלאַר פאַר דער מאָונט כרמל קליניק; פינף דאָלאַר פאַר יוניוועד היברו רעליף און פינף דאָלאַר רפאַר דעם פאָנד פון די רוסישע רבנים. די אויבנ־ערמאָנטע סומע האָב איך מנדר געווען צו דער געלעגנהייט פון מיין זונ׳ס "אויפרוף" אין שול, שבת דעם אכטן מארץ.

דאַנקענדיק אייך אין פאַראויס פאַר דעם פּלאַץ אין אייער חשוב׳ער צייטונג, אייער שטענדיקער לעזער,

ס. מאַלינסקי,

57 בענערמען עוו׳ענוי.

געווען פאַרשטאָפּט, איבלדיק, מיד, איצט געזונט — נייע פרוי

"געווען אימער פאַרשטאָפּט, איבלדיק, מיד, איצט געזונט. זינט כ׳האָב גענומען "פּרוט־אַ־טיווס" פיל איך ווי אַ נייע פרוי, פערפעקטן געזונט. פאַרשטאָפּונג פאַרשוואונדן". — מוריעל מעקהענדרי, מאָנטרעאַל.

מאַסן מענער און פרויען שרייבן אַ יאָר־אַלט פאַרשטאָפּונג און לעבער טראַבל געענדיקט איבער אַ נאַכט מיט "פּרוט־אַ־טיווס". איבלקייט, אומפאַרדייאונג, האַרץ ברענונג, נעז פאַרשווינדן ווי דורך כישוף. נירן און בלאַדער קראַנקהייט, ווייטיקן אין פּלייצע פאַרשווינדן שנעל. נערוון באַרואָקען זיך, מאַכענטאַרער שטאַרקער שלאַף. רומאַטיזם, נוראַלדזשיאַ, ניוריטיס, קאָפּשמערצן גייען שנעל אוועק. פּנים ווערט ריין.

צען פון נאַטורס בעסטע רפואות פאַרייניקט אין באַקוועמען טאַבלעט. וואונדערבאַרע אַנטדעקונג פון באַרימטן קאַנאַדער דאָקטאָר. שנעלע רעזולטאַטן איבערראַשן אַלעמען.

הערט אויף זיין קראַנק, מיד, שוואַך. קויפט "פּרוט־אַ־טיווס" פון דראַגיסט היינט.

און די אינדוסטריע וואָלט פאַרלאַנגט אַלץ נייע ארבעטס־הענט. אפילו מיט׳ן אַנטיסעמיטיזם וואָלטן אידישע ארבעטער זיך געקאָנט דורכזעצן דעם צונאַנג צו די מלוכה׳שע אונטערנעמונגען און צו עפנטלאַכע ארבעטן. אויף די פּריוואַטע פאַבריקן וואָלטן זיי ניט ארויסגעשטויסן געוואָרן, כאָטש די פאַבריקאַנטן, די אידישע ווי די גויאישע, האָבן ספּעציעל פיינט דעם אידישן ארבעטער: צוליב זיין אויפגעוועקטקייט, רעוואָלוציאָנערישקייט און באַוואוסטזיניקייט.

איז אָבער די מעשה אַזוי, אַז אויף ביידע געביטן, סיי אין די מיטל־קלאַס פּראָפעסיעס, און סיי אין דער אינדוסטריע, הערשט ניט קיין דוחק אין ארבעטס הענט, נאָר דוקא אַ פערמאַנענטער און אַלץ וואַקסנדער דוחק אין ארבעטס־מעגלאַכקייטן — און דאָ ווערט שוין דער אַנטיסעמיטיזם אַ מורא׳דיקער פאַקטאָר. וואָלטן די אידן אין פוילן געווען ווירקלאַכע פוילן, דאַן וואָלט זיך דער אומפאַרמיידלאַכער עקאָנאָמישער קאַמף, וועלכער איז אַ רעוואָלטאַט פון די עקאָנאָמישע סתירות אינם קאַפּיטאַליסטישן סיסטעם, אָפּגעשפּילט אויף דער ריינער ליניע פון קלאַסן און גוירטשאַפטסגעביטן און, אויפן שטח פון יעדן ווירטשאַפטסצווייג באַזונדער, צווישן יחיד און יחיד לויט יעדערנס אינדיווידועלער קאַמפּפעאיקייט. זיינען אָבער די פוילישע אידן ניט קיין פוילן, נאָר אידן, און דעם אירנס צד שכנגד האָט אַזוי אָרום אויף זיין זייט אַזאַ וויכטיקן כלי־זין ווי ראַסן־שנאה און נאַציאָנאַלע סענטימענטן, דאַן איז שוין לכתחילה קלאָר קלאָר אויף וואָסערע לינען עס מוז זיך אָפּשפּילן דער קאַמף און אויף וועמענס זייט עס וועט אויספאַלן דער נצחון — ובפרט נאָך ווען אינם דינסט פונם צווייטן צד געפינט זיך דער מלוכה־אַפּאַראַט און די נאַנצע עפנטלאַכע מיינונג.

אינם קאַמף פאַר זיין "רעכט אויף ארבעט" איז בכן דער אידישער ארבעטער ניט אויף קיין האָר אין אַ בעסערער לאַגע איידער דער אידישער קרעמער און סוחר אין׳ם קאַמף פאַר זייערע קרעמער־און־סוחר־עקזיסטענצן. דאָס איז געוויס אַ זייער טרויעריקע קאָנסטאַטירונג — און נאָך מער ווען מיר זיינען אַזוי לאַנג געוואוינט געוואָרן צו דענקען, אַז די רעטונג פונם פּוילישן אידנטום ליגט, אַזוי ווי אין אַלע אַנדערע רעגערונגען, אין זיין אומשיכטונג און פּראָדוקטיווירונג — אָבער דאָס מאַכט די דאָזיקע קאָנסטאַטירונג ניט ווייניקער אמת׳דיק.

וואו־זשע איז דער אויסוועג? קיין ספק ניט, אַז די אידן אין פוילן וועלן מוזן פאַרזעען זייער קאַמף קעגן די צעשטערעדנדיקע כחות, וואָס שטרעבן באַוואוסטזיניק דערצו, אַז די קרבנות פון דער אומפאַרמיידלאַכער ווירטשאַפטלאַכונג צערעדערונג זאָלן זיך רעקרוטירן בלויז פונם אידישן צד. מאָראַליש איז דאָס רעכט געוויס אויף דער אידישער זייט, אָבער בלויז ליידער בלויז מאָראַליש. ווירטשאַפטלאַך איז די לאַגע אַזאַ, אַז דערפאָלגרייך וואָלט דער אידישער צד געקאָנט נאָר דאַן, ווען די סאַנירונג פון דער פוילישער ווירטשאַפט וואָלט זיך איינגעבן אויף אַזוי ווייט, אַז ס׳זאָל מעגלאַך זיין אַ ר י־נ ב ו נ ג ס ל אַ נ ז ע איינאַרדנונג פון אַלע באַפעלקערונגס טיילן אין דער ווירטשאַפט און אינדוסטריע.

הרב פנחס דיווינסקי ז״ל

א שיינע פיגור אין אויף אייביק אַראָפּ פון דער סצענע. איינער פון די ווינציקע מענשן, וועלכע די איצטיקע מאַגט. ה״ר פנחס דיווינסקי איז געווען אַ בקו אין דער גרויסער ספרים־וועלט, זיין שמועס איז שטענדיק געווען איבערגעגעבן מיט זיין גאַנצער נשמה פאַר דער צוקונפט פון זיין פאָלק, פון זיינע וואַכע־ריקע דברי חזון האָט אַרויסגעשיקט דער יש התלמוד־מיט דער גאַנצער ליטעראַטור, ה״ר פנחס דיווינסקי איז געווען אַ חשובע פּערזענלאַכקייט אין דער אידישער נאַס, איינער פון די ווארימע אידן וואָס ציען די קייט פון דער אידישער טראַדיציע און אַזוי ווי אַלע גרויסע אידישע רעליגיעזע מענשן, — אַן אַפּטימיסט: ער האָט געגלויבט אין דער ליכטיקער צוקונפט פון אידנטום. ה״ר פנחס דיווינסקי איז געווען אַ גרויסער מכנים אורה, ובכלל איז ער געווען אַ גוטער מענש, שטענדיק, כל ימיו, האָט ער געזוכט אין אַלעם און אין אַלעמען די בעסערע און שענערע זייט. ער איז געווען דער אדם המעלה אין דעם העכסטן זין פון וואָרט.

דער נפטר איז אַלט געווען 73 יאָר. די לויה איז פאָרגעקומען דעם זעלבן טאָג נאָך דער פטירה, זייער פיל מענשן זיינען געקומען אים אָפּגעבן דעם לעצטן כבוד, וואָס דער נפטר האָט זיכער פאַרדינט.

ה״ר פנחס דיווינסקי האָט איבערגעלאָזט אַ פרוי, 4 זין, 5 טעכטער, 30 אייניקלאַך און 4 אור־אייניקלאַך.

קינדער וואָס אוחזים מעשי אבותיהם ביריהם, חבל על דאבדין,

אנשי פאַוויליטש

פנחס דיווינסקי ע״ה

איך האָב ניט קיין ווערטער פאַר אייך, מיינע טייערע קרובים, אויסצודריקן מיין טרויער אויף דעם גרויסן פאַרלוסט פון אייער טייערן מאַן און איבערגעגעבענעם פאָטער. נאָט זאָל אייך טרייסטן און איר זאָלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן

שו׳ב דוד נאַטאַנזאָן

און פאַמיליע

יאָרקטאָן, קאַנאַדע.

פנחס דיווינסקי ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיל צו דער אלמנה און פאַר׳יתום׳טע קינדער אויף דעם פאַרלוסט פון אונזער מחותן און זייער מאַן און פאָטער. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. א. א. שינעס

פנחס דיווינסקי ע״ה

אונזער טיפסטער מיטגעפיל צו דער פרוי, קינדער און דער נאַנצער משפחה אין זייער גרויסן פאַרלוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

פאַוואָלאָטש אייד אַסאָסיאַיישאָן

פנחס דיווינסקי ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו אירע עלטערן, שוועסטער און ברידער און צו דער נאַנצער פאַמיליע אין זייער שווערן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. מ. טאַראַזאָן

און פאַמיליע

פנחס דיווינסקי ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו דער פרוי, קינדער און דער נאַנצער משפחה אין זייער שווערן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. א. פאַקסמאַן

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

צו אירע עלטערן, ברידער און שוועסטער און צו דער נאַנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אויף דעם פאַרלוסט פון זייער ליבער און טייערער. מיר טראַגן מיט אונזערע הערצער דעם ליכטיקן אַנדענק פון איר צאַרטער נשמה זייט אַלע געטרייסט און איר זאָלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ירמיהו פויזנער

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו אירע עלטערן, ברידער און שוועסטער און צו דער נאַנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אויף דעם פאַרלוסט פון אונזער מחותן און זייער מאַן און פאָטער. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. א. א. שינעס

פנחס דיווינסקי ע״ה

אונזער טיפסטער מיטגעפיל צו דער פרוי, קינדער און דער נאַנצער משפחה אין זייער גרויסן פאַרלוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

פאַוואָלאָטש אייד אַסאָסיאַיישאָן

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

מיט געבויגענע קעפּ שטייען מיר ביי איר קבר, און מיר דרייקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו אונזער שוועסטער, פּלימעניצעס און פּלימעניצעס אויף דעם גרויסן אומגליק. זאָל די צייט הייל׳ן אונזערע אַלעמענס צעבראָכענע הערצער און איר זאָלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ראַזין

און פאַמיליע

694 מאָונטען עוו.

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

צו אירע עלטערן און צו דער נאַנצער פאַמיליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער טראַגישן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ס. ראַכוטין

מר. און מרס. מ. טעדמאַן

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

צו אירע עלטערן, ברידער און שוועסטער און צו דער נאַנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער שווערן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. מ. טראַדזאַן

און פאַמיליע

פנחס דיווינסקי ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו דער פרוי, קינדער און דער נאַנצער משפחה אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. סעם פאַרטער

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

די ליידים אקזילערי פון תפארת ישראל שול באַווייגט דעם פרייטיקן טויט פון דער איינגעטער טאָכטער פון זייער פרעזידענטן מרס. לעוויטין. מיר פילן מיט איר גרויסן פאַרלוסט און נעמען אַנטייל אין איר טרויער. גאָט זאָל טרייסטן די הויז פון לעוויטין.

מיט טיפן צער,

ליידיס אקז. תפארת ישראל שול

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

מיט געבויגענע קעפּ שטייען מיר ביי איר קבר, און מיר דרייקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו אונזער שוועסטער, פּלימעניצעס און אַלע פּלימעניצעס אויף דעם גרויסן אומגליק. זאָל די צייט הייל׳ן אונזערע זערע אַלעמענס צעבראָכענע הערצער און איר זאָלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ראַזין

און פאַמיליע

694 מאָונטען עוו.

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

צו אירע עלטערן, ברידער און שוועסטער און צו דער נאַנצער פאַמיליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער טראַגישן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ס. ראַכוטין

מר. און מרס. מ. טעדמאַן

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

אין נאָמען פון אַלע מיטגלידער פון אונזער שול תפארת ישראל, דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן טרויער צו אונזערע געערטע און חשוב׳ע מיטגלידער מר. ומרת לעוויטין. אויף דעם שווערן פאַרלוסט פון זייער יונגער זעלן באַליבטער טאָכטער. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

תפארת ישראל שול

מ. טעסלער, פּרעזידענט

מ. האַלצמאַן, ווייס־פּרעזיד.

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו אירע עלטערן, ברידער און שוועסטער, פּלימעניצעס און פּלימעניצעס אויף דעם גרויסן אומגליק. זאָל די צייט הייל׳ן אונזערע אַלעמענס צעבראָכענע הערצער און איר זאָלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ירמיהו פויזנער

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

משתתפים אנחנו בצערם העמוק של ידידינו חיים לעוויטין ורעיתו במות עליהם בתם העדינה,

פייגע־חיה

בעבודה פורה לטובת עמנו וארצנו ינחמו.

ל. לעוויט ורעיתו

פייגע חיה לעוויטין ע״ה

אין נאָמען פון אַלע מיטגלידער פון אונזער שול תפארת ישראל, דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן טרויער צו אונזערע געערטע און חשוב׳ע מיטגלידער מר. ומרת לעוויטין. אויף דעם שווערן פאַרלוסט פון זייער יונגער זעלן באַליבטער טאָכטער. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

תפארת ישראל שול

מ. טעסלער, פּרעזידענט

מ. האַלצמאַן, ווייס־פּרעזיד.

קומט צום גרויסן

קאָנצערט

זונטאָג דעם 23טן מארט, אין אַר. קיי. אַ. ווינניפּעג

צו גונסטן דער

כנסת ישראל סיסטערהוד

עס ווערט אָראַנזשירט זייער אַ

אינטערעסאַנטע און אַמוזירנדיקע פּראָגראַם

אייניקע פּישטשר נומערן:

פילם שעדוויקס אַרקעסטער; ענדרי דאַבערטסאָן, קינד פאַרוויי־לערן:

אסתר שאַפּירא — פידל סאָלאָ:

ליליען רוזען—אַרויסגעהאַלפן פון אסתר שוואַרץ:

מ. סיגאַל — פּיאַנאָ סאָלאָ,

טאַנץ פאַנטאַזיע פון פּיופלס פון דער סעלעסט סקול אף דענסינג, רעד די וויסלער.

רוזשעק סאַמאַטאָלקאַ — אוקראַי־נער טענער.

נעט שאַפּירא — באַוועגלאַכער פאַרוויילער.

פעגטאַן און באַיס — וואַדעוויל נומער.

צו אַלע אידן אין קאַלגאַרי און אומגעגנט

ווייל איך אַנאָנסירן, אַז איך האָב געעפנט די

שיקאַגאָ כשר דעליקאַטעסן סטאָר

ווו איר וועט באַקומען אַלערליי כשר׳ע פּראָדוקטן ווי:

רינג באָלאָני, ווינערס, וואָרשט, פרישע סאַלאַמי, געקאָכטע ברוסט, געקאָכטע צונג, פּאַסטראַמאַ, געמוזקטע לאַקס, געמוזקטע גאַלד אייס און אַלערליי פאַרשיידענע דעליקאַטעסן.

אויך קאָנען מיר אייך צושטעלן אַלע מאַכלים

כשר לפסח

CHICAGO KOSHER DELICATESSEN

מ. בוק, מענעדזשער

אַנענט פאַר דער שיקאַגאָ כשר וואָרשט מאַנופעקטשורינג קאָ. לטד.

709 CENTRE ST., CALGARY, ALTA.

מיר אַנאָנסירן אויך אַז מיר האָבן באַשטימט

מר. מ. בוק

פון שיקאַגאָ כשר דעליקאַטעסן אין קאַלגאַרי

אַלס אונזער פאַרשטייער פאַר קאַלגאַרי און אומגעגנט.

ער וועט אייך מיט פאַרגעניגן צושטעלן אַלע אונזערע כשר׳ע פּראָדוקטן

בהשגחת הרב י. י. כהנאָוויטש פון ווינניפּעג

פרייזן פונם פריים אָדער עקספּרעס

CHICAGO KOSHER SAUSAGE MFG. CO.

358-360 FLORA AVE. - WINNIPEG

PHONE 54 015

צו פאַר׳שענערן אייער סדר טיש

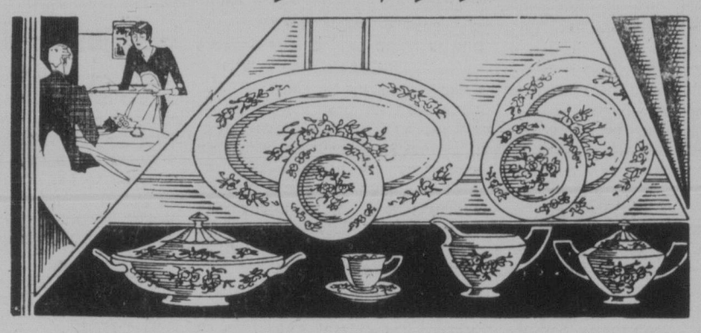

פיינע אימפּאָרטירטע דינער־וואַרג

קיין אנדער זאַך ווערט ניט מער הויך געשעצט פון דער פרוי אָדער מוטער ווי אַ פיינער נייער סעט פון דישעס פאַר פּסח — צו סערווירן דעם "ספּעציעלן מאָלצייט" פּינקטלאַך. אונזער צוציענדיקער אויסוואַל פון נייע שייפּס און פּעטערנס צו די דאָזיקע פריי